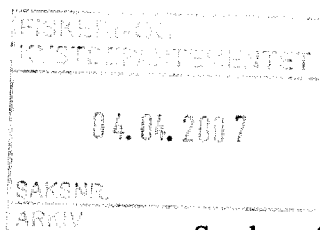

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118
0032 OSLO

SANDNES KOMMUNE
Rådmannen

Sandnes, 02.04.2007

Deres ref.:
Saksbehandler:

Vår ref : 200700813-4
Arkivkode : E: P00 &13

Høringsuttalelse fra Sandnes kommune Forslag til revisjon av Lov om havner og farvann m.v

Sandnes bystyret behandlet forslaget til revidert lov om havner og farvann m.v. den 27.3.2007, sak 22/07 og fattet følgende vedtak:

Sandnes bystyre avgir følgende høringsuttalelse

1. Lovens formål

Sandnes er enig i lovens formål (§ 1-1), men ønsker å understreke at man som en nasjonal målsetning må få mer gods over fra vei til skip og bane. Både havneorganiseringen og farvannsforvaltningen bør ha dette for øye. En slik overordnet målsetning vil bidra til å fokusere både på loven og virksomheten mht. effektiv drift og lave kostnader.

2. Havnedistrikt og forholdet til samferdselsplanlegging etter plan- og bygningsloven

Sandnes kommune er ikke negativ til forslaget om å endre dagens havnedistrikt til et obligatorisk krav om havnedistrikt for alle kystkommuner m.h.t det området hvor kommunen har planmyndighet etter plan- og bygningsloven (§ 2-1). Vi ønsker imidlertid å anføre at endringen er både radikal og omfattende, ikke minst i forhold til merking og navigasjonsanlegg. Dette kan bli ressurskrevende, og kostnadene er pr. i dag uoversiktlige. Hvorvidt det nye farledsgebyret vil dekke kostnadene er uklart, også i forhold til om det er praktisk å innkreve gebyret av fartøyer i alminnelig gjennomfart. For kommuner med omfattende farledsareal med dertil hørende kostnader bør man vurdere statlig delfinansiering. Videre slutter kommunen seg til forslaget om at Kystverket likestilles med vegvesenet med hensyn til å kunne initiere planoppgaver i medhold av plan- og bygningsloven § 9-4.

Erfaringer fra dagens etablerte praksis om samarbeid og dialog i planutviklingen med vegvesenet i slik saker er gode, og bidrar etter kommunens syn til å følge opp regionalt og lokalt de prioriteringer som er lagt i Nasjonal transportplan. På Nord-Jæren har kommunene og fylkeskommunen over mange år hatt et formalisert transportplansamarbeid og Sandnes ser det som naturlig at havnevirksomheten inkluderes i dette.

3. Havnekassen og eierskap

Departementet ønsker en særlig vurdering av spørsmålene knyttet til havnekassen og eierskap.

Adresse: Rådhuset, Jærveien 33, Sandnes. Telefon 51 97 50 00. Telefaks 51 97
Postadresse: Postboks 583, 4305 Sandnes

Dette er fremholdt i høringsbrevet at lovforslaget når det gjelder bestemmelsene §§ 7-3 til 7-8 skal betraktes som utgangspunkt for en åpen drøftelse.

Gjeldene lov om havner og farvann av 18. juni 1984 opererer med et juridisk rammeverk som innskrenker havnens egen og kommunen sin bruk av havnekassen, og legger begrensninger på eierskap til selskaper etablert med havnekassen. Ved vedtakelsen av en ny revidert lov om havner og farvann er det viktig å skape et rammeverk som ikke hindrer omstilling og endring av havnen. Med det menes det at lovveket ikke må begrense kommunens mulighet til å disponere arealer og inntekter som ikke nødvendigvis, eller fullt ut, benyttes til havneformål. Samtidig bør kommunene gis mulighet til selv å finne frem til organisasjonsformer som anses som hensiktsmessige.

Til § 7-3 Organisering av havnen

Det følger av lovforslaget at med mindre annet er bestemt i medhold av de særlige bestemmelsene om nasjonal havn, legger loven opp til at kommunene skal ha frihet til å velge organisasjonsform for egne havner. Sandnes kommune stiller seg positiv til at kommune gis større lokal valgfrihet om organisering gjennom avskaffelsen av detaljregulering av havnens organisering.

Til § 7-4 Havnekapitalen i kommunale havner

Sandnes kommune oppfatter det slik at bestemmelsen i seg selv ikke bidrar til å avklare hvilke eiendeler som påviselig tilhører havnekapitalen. Det forutsettes at det fortsatt vil være de underliggende realiteter, slik som bl.a. opprinnelig finansiering, som er avgjørende for om enkelte eiendeler tilhører kommunekassen eller havnekassen. Fiskeri- og kystdepartementet gir i høringsdokumentet uttrykk for at kommunene selv må dokumentere sin eiendomsrett, og at kommunene må basere seg på en antakelse om at vedkommende eiendel tilhører havnekassen dersom det ikke er mulig med sikkerhet å si hvem som finansierte et formuesgode.

Sandnes kommune mener det er grunn til å nyansere en slik tilnærming. Historisk har kommunene bidratt sterkt til utviklingen av havnene, uten at havnen eller kommunen har hatt særlig fokus på formaliteten rundt kjøp av arealer til havnen. Over så lang tidsperiode vil det mangle klare avtaler og være vanskelig å dokumentere forhold knyttet til finansieringen. Det kan derfor være gode grunner for å legge til grunn en presumpsjon om at kommunen ikke har ment å overføre eiendomsretten, når forholdet ellers ikke lar seg avklare fullt ut. Sandnes kommune mener at det i forbindelse med lovarbeidet må legges til rette for at saker kan bli fremmet for vurdering og at samfunnsmessige, regionalpolitiske og samferdselsmessige hensyn her må vektlegges ved avgjørelser. Ved reduksjon eller avvikling av en kommunes havnevirksomhet vil det være naturlig å tilgodese fellesskapet i kommunen og utvikle de positive verdier i kommunen, mht. disponering av de verdier som ligger i havnen.

Det følger av departementets forslag til § 7-4 at havnekapitalen fortsatt skal holdes regnskapsmessig atskilt fra kommunenes øvrige midler. Sandnes havn er i dag organisert som et kommunalt foretak med eget budsjett og regnskap. Sandnes kommune ser det som lite hensiktsmessig å lovfeste i særlovgivningen at havnekassens midler skal holdes atskilt. Bestemmelsene om organisering og finansiering bør her være det styrende for hvordan havnekapitalen regnskapsmessig håndteres. Det følger allerede i dag av lovverket hvordan kommunene skal føre budsjett og regnskaper i forhold til ulike former for organisering. Tilsvarende er det bestemmelser for hvordan for eksempel avgiftfinansierte områder som vann- og avløp skal behandles. VA-sektoren er tilsvarende et område som i kommuneregnskapet har

klare skiller mot øvrig virksomhet. Sandnes kommune støtter for øvrig forslaget om at tydeliggjøre av hvilke eiendeler som er omfattet av havnekapitalen.

Sandnes kommune vil imidlertid mene at departementets forslag ikke går langt nok med hensyn til å åpne opp for nødvendig fleksibilitet for kommunen og havnen når det gjelder forvaltningen av havnekapitalen. Det vises i den anledning til kommentaren til § 7-6 nedenfor.

Til § 7-5 Forvaltning av havnekapitalen i kommunale havner

I forslaget er det gitt bestemmelser for forvaltningen av havnekapitalen i kommunale havner, hvor havnen er en del av kommunen som rettssubjekt. Gjeldende lov videreføres, men slik at den dispensasjonsadgang som følger av dagens § 23 siste ledd utvides til å omfatte alle havner. Sandnes kommune stiller seg positiv til Fiskeri- og kystdepartementet forslag til endring. Slik gjeldende lov er innrettet synes det å være et skille mellom de havnene hvor departementet har utnevnt havnestyre og de havnene hvor kommunene selv utnevner havnestyre.

Til § 7-6 Økonomiforvaltning i havner organisert som AS eller IKS

Det foreslås bestemmelser som innebærer at driften og den forretningsmessige delen havnevirksomheten kan organiseres som aksjeselskap eller interkommunale selskap. Eierskapet til arealene beholdes i offentlig eie. Sandnes kommune støtter forslaget og er positiv til at det gis muligheter for eier til å ta utbytte som fritt kan anvendes.

Sandnes kommune mener at de begrensninger og juridiske rammer som allerede følger av de aktuelle selskapslover, bør være tilstrekkelig. For eksempel har aksjeloven klare rammer for adgangen til å ta utbytte. De begrensninger som ligger i aksjelovens kapittel 8, jf. § 3-6 bør være tilstrekkelig for selskaper som driver havnevirksomhet. Aksjeloven har bestemmelser om saksbehandlingen knyttet til slike vedtak, det bidrar til å sikre en forsvarlig behandling. Det antas at det retts teknisk er uheldig å ha særlige bestemmelser om utbytte i en forskrift gitt i med hjemmel i havneloven.

Departementet legger opp til at havnevirksomhet som drives som et selvstendig rettssubjekt i form av et aksjeselskap eller interkommunalt selskap, vil gi kommunene langt større forretningsmessig frihet med hensyn til anvendelsen av overskudd fra virksomheten enn havner som drives i regi av kommunen selv. Sandnes kommune mener organiseringen av virksomheten ikke bør tillegges slik vekt når departementet avgjør hvilken frihetsgrad kommunene skal ha som eiere. Sandnes kommune mener at valg av organisering og eventuell selskapsdannelse må skje på grunnlag av hva som er mest hensiktsmessig for utvikling, styring og eierskap i en effektiv havnevirksomhet.

Det er gode grunner for at det bør være minst like stor grad av frihet og kommunalt selvstyre dersom havnen er en del av kommunen som rettssubjekt. En slik organisasjonsform sikrer regelmessig større grad av folkevalgt styring og innsyn og vil kunne bidra til at samfunnsmessige hensyn tillegges større vekt enn dersom virksomhet er organisert i form av for eksempel aksjeselskap. Det synes lite formålstjenlig å gå veien om etablering av et aksjeselskap for å oppnå en hensiktsmessig og tidsmessig grad av kommunal eierstyring.

Det skille som departementet legger opp til, antas å føre til at kommuner velger aksjeselskap som selskapsmodell utelukkende for å oppnå større grad av økonomisk handlefrihet, selv om andre viktige hensyn skulle tilsi at virksomheten burde være en del av kommunen. Sandnes kommune vil foreslå at den forretningsmessige friheten for havnevirksomheten også bør gjelde for de tilfeller hvor kommunene velger å la havnen forbli en del av kommunens virksomhet. Dersom departementet allikevel ser behov for å gi rammer for utdeling av utbytte

eller anvendelsen av overskudd fra virksomheten, bør det gjelde også i de tilfellene havnen er organisert som er en del av kommunen som rettssubjekt.

Til § 7-7 Særlige disposisjoner som krever tillatelse

Fiskeri- og kystdepartementet fremmer forslag om å innta i lovverket en bestemmelse som omhandler avhending av havnearealer eller andre havneanlegg som er av vesentlig betydning for muligheten til å drive havn. Departementet kan etter denne bestemmelsen gi tillatelse til avhending etter søknad.

Sandnes kommune er positive til at forholdet om avhending inntas i lovverket. Kommunen mener imidlertid at bestemmelsen begrenser kommunenes mulighet til selvstyre og helhetlig planlegging. Med forutsetning om at havnevirksomheten inntas i Nasjonal transportplan, inngår regional areal- og transportplanlegging og kommunens kommuneplan bør det være i helt særskilte unntakstilfeller at avhending krever søknad om slik godkjenning. Avhending eller vesentlig avkortinger i havnevirksomheten lokalt skal være foreslått, belyst og drøftet i de forutgående planprosesser som følger av plan- og bygningsloven, herav følger Kystverkets innsigelsesmyndighet i plansaker. Sandnes kommune anbefaler derfor at lovens § 7-7 omarbeides og blir en klargjøring av Kystverkets rolle i plansaker.

Til § 7-8 Avvikling av havnekapitalen m.v.

Departementet fremmer forslag om at dersom havnen legges ned eller vesentlig reduseres skal kommunen søke departementet om disponering av havnekapitalen. Avgjørelsen skal fattes på grunnlag av vurderinger med henhold til transport- og næringsmessige hensyn og konsekvenser. Det kan i særlige tilfeller gis tillatelse til disponering av havnekapitalen til allmennyttige formål.

Kommunene er i dag eiere i en rekke selskaper. Kommuneloven med forskrifter oppstiller klare krav om regnskapsmessig føring dersom kommunen trer ut av et selskap og midler frigis. Kommunestyret er tilla myndigheten til å forvalte slike formuesverdier. Sandnes kommune mener at gjeldende regelverk også bør gjelde i spørsmålet om avvikling av havnekapitalen. Spørsmålet om avvikling av lokal havnevirksomhet vil være en beslutning som treffes etter omfattende forutgående planprosess, som også vil gi føringer på for eksempel gjenbruk av områdene, kommunens forpliktelser i denne sammenheng osv. jf. Tilsynsutvalget sin innstilling er fylkesmannen tillagt oppgavene både med tilsyn og kontroll av kommunesektoren. I dag omfatter dette allerede både plan- og byggesaker og økonomiforvaltningen. Sandnes kommune mener derfor at det er kun i særlige tilfeller at spørsmålet om disponering av havnekapitalen ved avvikling bør underlegges krav om departementets godkjenning.

Med hilsen

Sidsel Haugen

seniorrådgiver, rådmannens stab
Sandnes kommune

Kopi: Styret Sandnes Havn KF